

9 SEKTOR VLÁDNÍCH INSTITUCÍ

Sektor vládních institucí (S.13) zahrnuje institucionální jednotky, které jsou netržním výrobcem a jejichž produkce je určena na individuální a kolektivní spotřebu financovanou především z povinných plateb od jiných sektorů. V rámci tohoto sektoru jsou zaříděny i jednotky, které přerozdělují národní důchod a bohatství a jednotky pojímané jako netržní z titulu více než 50% úhrady provozních nákladů z tržeb nebo neziskové a podobné instituce poskytující služby vládním jednotkám (které je založily).

Kromě tohoto kvantitativního kritéria se zkoumá i kritérium kvalitativní – např. komu jednotka poskytuje služby, zda se zabývá znovurozdělením národního důchodu a bohatství, kdo jmenuje vedoucí pracovníky a ovlivňuje základní „podnikovou“ politiku apod. Právní forma ekonomického subjektu není kritériem pro zařídění do S.13.

Test na 50% kritérium úhrady provozních nákladů z tržeb dané instituce se provádí u veřejných jednotek, které jsou pod kontrolou „vlády“. Tento test byl proveden v roce 1995, 2004 a 2010 u ústředních a místních příspěvkových organizací, které byly přetříděny mezi subsektorem veřejných nefinančních podniků (S.11001) a subsektory vládních institucí (S.1311 a S.1313). V roce 2010 byl test proveden také u ostatních veřejných nefinančních podniků. Na jeho základě bylo několik podniků přetříděno do S.13 (státní podniky a společnosti s ručením omezeným).

Na základě kvalitativního kritéria byly mezi vládní instituce zaříděny takové jednotky jako Fond národního majetku (zrušený ke konci roku 2005), Pozemkový fond, Česká konsolidační agentura a její dceřiné společnosti (v letech 2001–2006), Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond nebo Vinařský fond.

Vysoké školy a výzkumné instituce (dříve příspěvkové organizace), které mají rysy neziskových institucí, byly na základě 50% kritéria a kvalitativních kritérií ponechány v S.1311.

V rámci ekonomiky ČR jsou vládní instituce rozděleny do třech subsektorů, a to

- a) **Ústřední vládní instituce (S.1311)**, kam patří zejména ústřední rozpočtové organizace (tzv. organizační složky státu – ministerstva a ústřední úřady), část ústředních příspěvkových organizací, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, Správa železniční dopravní cesty apod.;
- b) **Místní vládní instituce (S.1313)** – tj. místní rozpočtové organizace (územní samosprávné celky apod.), část místních příspěvkových organizací, několik veřejných podniků poskytujících např. kulturní služby a několik neziskových organizací;
- c) **Fondy sociálního zabezpečení (S.1314)** – zdravotní pojišťovny spravující všeobecné (povinné) zdravotní pojištění a neziskové instituce (Asociace zdravotních pojišťoven a Centrum mezistátních úhrad).

Národní vládní účty jsou základem vládní finanční statistiky (Government Financial Statistics – GFS) a EDP notifikací vládního deficitu a dluhu (Excessive Deficit Procedure) – dodržování maastrichtských kritérií (vládní deficit v maximální výši 3 % z HDP a vládní dluh v maximální výši 60 % HDP). Pozornost sektoru vládních institucí ze strany orgánů Evropské unie se dále zvýšila v souvislosti s ekonomickou krizí v členských státech EU, s možnými riziky makroekonomické nerovnováhy a tím i s kvalitou administrativních datových zdrojů používaných pro naplnění vládních účtů a EDP notifikačních tabulek.

Administrativní zdroje (účetní data) jsou také základním zdrojem pro naplňování národních vládních účtů a položka B.9 – čisté půjčky (+)/čisté výpůjčky (-) vyjadřující schopnost financování nebo potřebu být financován, je základem pro propočet vládního (maastrichtského) deficitu (EDP B.9); údaje o dluhových finančních nástrojích v nominální hodnotě tvoří základ pro stanovení vládního (maastrichtského) dluhu.